

Maja Pertič Gombač

IZIS - vstopite in ukrepajte zdaj!

Kultura

🕒 28. 09. 2021, 06.00

Ko bomo čez nekaj mesecev sklepali obračune z minulim letom, bo gotovo med najsvetlejšimi spomini dogajanje v skladišču Libertas, ki že zdaj presega napovedi o novem, pravzaprav manjkajočem kulturnem stičišču Istre. Festival **IZIS 2200 Und3r**, ki so ga v organizaciji Pine in pod okriljem mreže **RUK** odprli v petek, morda predstavlja celo vrhunec: presečišče umetnosti in znanosti naslavlja podnebno krizo, natančneje dvig morske gladine, in človeku brez ovinkov sporoča: ustavi se, premisli, ukrepaj ... Kaj še čakaš?!

Kurator Marko Vivoda je pod streho skladišča Libertas zbral dvanajst intermedijskih instalacij, ki naslavlajo podnebno krizo. Foto: Tomaž Primožič/FPA

KOPER > Letošnji festival, ki nosi geslo *Kam plujemo?*, ne ovinkari in sporočila ne ovija v zapletene koncepte. Na petkovem odprtju je številne obiskovalce, ki so se tudi v duhu ekologije iz Maribora in Ljubljane pripeljali z artbusom, prek posnetka nagovoril fizik **Matjaž Ličer** z Nacionalnega inštituta za biologijo. Poudaril je, da je v poročilu mednarodnega odbora za podnebne spremembe prvič zelo jasno, da je zanje odgovoren človek. In ta živi tako, da je planet segrel za eno stopinjo v sto letih. Če bo človek prvega sveta spremenil prehrabne navade in, še pomembneje, če se bodo zgodile zakonodajne spremembe, ki bi spodbujale investicije v nizkoogljčne energije in obdavčile visokoogljčne. "Če nam to ne bo uspelo, nas čaka slabši scenarij: severna Italija lahko izgubi več kot 5000 kilometrov kopnih površin, mesto Ferrara, ki je danes oddaljeno od morja 50 kilometrov, bo takrat le deset, slabši scenarij za naše Primorje pa pomeni poplave. Vsak dan bi se znašli v razmerah, ki danes veljajo za hudo poplavo. In to bi povzročal običajni plimovalni cikel. Kakšen bo scenarij, je odvisno od nas, tudi na globalni ravni, a sedaj je čas za pogum, je prepričan Ličer.

Letošnji naslov izhaja prav iz teh napovedi: če se ne bo nič spremenilo, bo IZIS leta 2200 unde3r, tri metre pod vodo.

Umetnost pre-misliti družbo

“Znanost nam tako streže s podatki že nekaj časa, vendar brez resnega učinka. Zato tu nastopi umetnost, ki mora biti sposobna pre-misliti družbo in njene izzive,” je dejal **Borut Jerman**, vodja kopske PiNE, ki festival prireja že 9. leto, sprva je domoval v Izoli, kjer je dobil tudi ime, lani pa je, naslovljen *Fuck Off Illusion*, krstil Libertas in dokazal, da ima prostor neprecenljiv potencial. Čemur prikimavajo tudi na kopski občini, saj je župan **Aleš Bržan** na odprtju vnovič potrdil zavedanje, da Koper na področju kulture potrebuje in si zasluži narediti korak naprej, dogajanje v Libertasu je že del te poti. Pri čemer velja omeniti, da ima velike zasluge pri razcvetu v resnici še neobnovljenega Libertasa **Vesna Pajič**, svetovalka župana za kulturo in neformalna umetniška vodja skladišča, ki, kot povedo, zna prijeti tudi za metlo ali kladivo.

Kakor je morala zagnana ekipa IZIS-a pod kuratorsko taktirko **Marka Vivode**, ki je pod Libertasovo streho povabil ustvarjalce 12 intermedijskih instalacij, od katerih so nekatere javnosti predstavljene prvič. Te dopolnjujejo štiri delavnice - dve, o mikroplastiki in nevidnih antropogenih onesnaževalih v lokalnem morju ter VR predstavitev morskega sveta, so srednješolci že zapolnili, včeraj pa je **Robertina Šebjanič** predstavila *Zvočni vodnik v podvodni svet*. 13. oktobra bo v HEKI, pravkar odprtem laboratoriju na presečišču umetnosti in znanosti na Bonifiki, **Mauricio Valdés San Emeterio** predstavil *Ambisonično improvizacijo*.

Instalacije, predstavljene v Libertasu, vabijo tako k senzoričnemu doživljanju, uživanju ob nekaterih umetninah, ki prevzamejo tudi s svojo estetsko platjo, k “zaznavanju povezave med novomedijsko vizualno umetnostjo, tankočutnostjo in okoljsko trajnostjo”, kot so zapisali prireditelji, zlasti pa k premisleku o naši vlogi pri spremembah v družbi. Družba, ki, kot je dejal Jerman, si med drugim tlakuje prihodnost z odpadki, zato sta arhitekta **Luka Murovec** in **Maja Wendel** zasnovno prostora utemeljila na ponovni rabi materialov, kar pomeni, da sta za izvirno uporabila 130 palet, 600 plastičnih zabojev in štiri kubike odpadnega lesa ter Libertas vnovič preobrazila v osupljivo razstavišče.

“Temeljni princip dela je zato, v nasprotju z odlaganjem, sprejemanje. IZIS 2200 UND3R zato gradi ravno iz odpadkov in krivde,” v zapisu v katalogu zatrjuje **Karlo Hmeljak**. Odpadke so uporabili: “Krivde pa, ki jo lahko zgolj lajšamo s tem, da jo prelagamo na nekoga drugega, ne odlaga nikamor, ampak se IZIS sprašuje, če ne gre za nekaj ljubezni podobnega, če jo lahko uzremo iz neke nemogoče perspektive.” Na ta način, pravi, “postaja priča temu, da se je najhujše že zgodilo, da je to, kar se je danes domnevalo, že izgotovljeno dejstvo. In da smo že, kjer zagotovo šele bomo.” Tudi zato je obisk IZISa nujen. Od ponedeljka do petka med 16. in 22. uro, konec tedna od 9. do 13. ure in od 17. do 22. ure.